

Migrationen påverkar kronan

Svenska Dagbladet den 26 augusti 2020

Det senaste året har många experter ställt sig frågande till den svenska kronans utveckling. Så sent som i början av mars kallades den svenska kronan för skvalp- och skröpvaluta. Nu efter att pandemin slagit till med full kraft debatterar experterna i stället vad det kan vara som fått kronan att stå så stark under krisen. Förklaringen till att experterna ställer sig frågande är att man inte beaktar inverkan av de pengar som invandrade svenskar sänder till anhöriga utomlands; de så kallade remitteringarna.

Allt talar för att den stora invandringen till Sverige under senare år gjort att remitteringarna vuxit i betydelse och börjat utgöra en betydande press på svenska kronan när dessa kronbelopp månatligen säljs mot främmande valutor. Styrkan som kronan nu uppvisar speglar sannolikt att pandemin lett till att remitteringarna tillfälligt upphört eller kraftigt minskat i storlek när migranterna inte längre klarar av att sända hem pengar.

Globalt har storleken på remitteringarna med råge passerat traditionella hjälpprogram och de anses som mycket betydelsefulla för utvecklingen i tredje världen och för uppnåendet av sju av de sjutton målen i FN:s Agenda 30 (2030 Sustainable Development Agenda). De kommer sålunda vara av fortsatt stor betydelse och förtjänar att korrekt beaktas i olika sammanhang och då inte minst i samband med kapitalflödenas storlek.

Problemet med att bedöma vilken roll remitteringarna spelar för utvecklingen av den svenska kronan är dock bristen på tillförlitlig statistik. En sammanställning av de globala utflödena för 2018 (senast tillgängliga data) visar att migranter i Sverige enligt Världsbanken (baserat på IMF:s betalningsbalansstatistik) sänder belopp motsvarande 0,4 procent av bruttonationalprodukten, medan exempelvis migranter i Schweiz sänder 3,8 procent. En nordisk jämförelse visar att migranter i Finland sänder hem lika mycket i förhållande till BNP som migranter i Sverige medan migranter i Danmark och Norge sänder mer än dubbelt så mycket. Med tanke på att Sverige i relativa termer haft en mycket stor invandring (per capita) jämfört med grannländerna skulle man förvänta sig en avsevärt högre siffra för Sverige.

Statistiska Centralbyrån (som levererar statistikunderlaget till IMF) försvarar sina låga siffror med att Sverige kanske avviker genom att migranterna som kommer hit får ta med sig sina anhöriga till skillnad från migranter till andra länder. Slutsatsen är sålunda att det för migranter i Sverige skulle finnas få anhöriga kvar att sända pengar till. Migrationsverkets siffror talar dock ett helt annat språk då över 100 000 anhöriga under 2019 och fram till detta årets slut kommer att ha beviljats uppehållstillstånd (motsvarande mer än 1 procent av Sveriges befolkning). Ett ytterligare frågetecken på statistiken uppenbarar sig när man ser på relationen mellan ut- och inflöde och finner att Sverige – med alla förutsättningarna för ett stort utflöde – som enda viktigt "sändarland" visar sig ha ett större inflöde än utflöde. I ett internationellt perspektiv öppnar sålunda den svenska statistiken upp för många frågetecken. Sammantaget finns det anledning att förmoda att siffran för Sverige är mer än tio gånger den redovisade.

Många beslut om växelkursens utveckling fattas utifrån kapitalflödenas storlek så det är av stor vikt att statistikmyndigheten i ett öppet, valutakänsligt land med stor invandring som Sverige satsar på att skaffa bättre data kring remitteringarnas storlek. Att basera statistiken på ett begränsat antal banker och betalningstjänstleverantörer håller inte utan datainsamlingen måste ske på intervjubasis då tidigare studier av enskilda migrantkategorier i Sverige visar att så mycket som 70 procent av transaktionerna är informella transaktioner. De passerar inte traditionella banker eller andra betalningstjänstleverantörer och registreras därmed inte. Återstående transaktioner som går genom det formella systemet når dessutom inte upp till den högt satta gränsen för registrering. Mycket få transaktioner registreras sålunda.

Sammantaget speglar migranternas remitteringsmönster deras försök att undvika extremt höga transaktionskostnader och en bristande tillit till transfereringssystemet i sin helhet. Här finns naturligtvis utrymme för politiska initiativ framöver, men viktigt är att remitteringarna i alla lägen redovisas korrekt så att samtliga beslutsfattare har rätt underlag för sina beslut. Inte minst gäller detta alla de som med hjälp av storleken på kapitalflödena vill förstå växelkursens rörelser.

Lars Oxelheim